

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

____.____.20__ № _____

На № _____ від _____.____.20__

Міністрові охорони здоров'я України

Віктору ЛЯШКУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людина і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та відповідно до статті 22 Основного Закону України не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого за статтею 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» є, зокрема:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

У рамках реалізації зазначених вище норм Закону представником Уповноваженого з дотримання права на інформацію та представництва в Конституційному Суді України проведено перевірку стану додержання прав і свобод людини і громадянина в діяльності Міністерства охорони здоров'я України (далі – Міністерство) при виконанні положень законодавства України про доступ до публічної інформації.

Перевірка стану додержання прав і свобод людини і громадянина здійснювалась у межах проваджень за зверненнями

та

Під час проваджень було встановлено порушення Міністерством вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон) у частині ненадання заявникам інформації про дату виробництва та строк придатності вакцини «Covishield» виробництва Serum Institute of India, що надійшла в Україну 23.02.2021 для вакцинації населення, а також копії Угоди від 25.01.2021 № 5 з додатками про закупівлю вакцини проти гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Виявлені порушення безпосередньо впливають на додержання прав і свобод людини і громадянина, закріплених у статтях 34, 49 Конституції України.

У частинах другій, третій статті 34 Конституції України визначено, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір; здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Відповідно до положень частин першої–третьої статті 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм; держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію Ради Європи про доступ до офіційних документів відповідним Законом України від 20.05.2020 № 631-ІХ. Ця Конвенція набула чинності 01.12.2020. Відповідно до статті 2 Конвенції кожна Сторона гарантує право кожному, без дискримінації за будь-

якою ознакою, на доступ, за вимогою, до офіційних документів, що знаходяться в розпорядженні державних органів.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про інформацію» та статті 1 Закону в Україні діє так звана презумпція відкритості інформації, яка означає, що будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Презумпція відкритості інформації також передбачає, що будь-які обмеження доступу до публічної інформації повинні мати винятковий характер і бути чітко визначеними відповідними законами. Навіть більше, одних лише законодавчих підстав для цього недостатньо. Необхідно встановити ймовірність настання шкоди від надання тих чи інших відомостей та зважити, чи буде шкода від оприлюднення такої інформації переважати суспільний інтерес в її отриманні.

Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо (стаття 29 Закону України «Про інформацію»).

Таким чином, інформація може вважатись суспільно необхідною, якщо її поширення сприяє реалізації конституційних прав, зокрема, права на вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір, права на охорону здоров'я.

На території України впроваджено карантин до 30.06.2021 з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Згідно із Дорожньою картою з впровадження вакцини від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, і проведення масової вакцинації у відповідь на пандемію COVID-19 в Україні у 2021–2022 роках, затвердженою наказом Міністерства від 24.12.2020 № 3018, в Україні протягом 2021-2022 років планується вакцинувати більш як 21 мільйон осіб.

23.02.2021 Міністерство повідомило про реєстрацію в Україні вакцини Oxford/AstraZeneca (Covishield) проти COVID-19 (<https://bit.ly/3ifRzQL>), що підтверджується відомостями Державного реєстру лікарських засобів України; згідно з даними зазначеного реєстру строк придатності вакцини становить 6 місяців.

У зв'язку з великою кількістю випадків захворювань на коронавірусну хворобу COVID-19 в Україні, невеликим, а саме – шестимісячним строком придатності вакцини Covishield та початком масової вакцинації населення цією вакциною, в суспільстві існує підвищений інтерес до інформації про саму вакцину, дату її виготовлення та строк придатності. На

актуальність запитуваної інформації вказують також публікації в мережі Інтернет стосовно закінчення строку придатності вакцини Covishield (<https://bit.ly/3uOq43F>, <https://bit.ly/3yZ5RLL>, <https://bit.ly/3phQCZP>).

Таким чином, запитувана інформація стосовно дати виробництва та строку придатності вакцини «Covishield» виробництва Serum Institute of India, що надійшла в Україну 23.02.2021 для вакцинації населення, є предметом суспільного інтересу, стосується конституційних прав на інформацію та охорону здоров'я, тому повинна надаватися відповідно до вимог Закону.

Щодо запитуваної Угоди від 25.01.2021 № 5 з додатками про закупівлю вакцини проти гострої респіраторної хвороби COVID-19 зазначу, що у Державному бюджеті України на 2021 рік за загальним та спеціальним фондами за програмою 2301270 «Проведення вакцинації населення від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» Міністерству виділено 2,6 млрд гривень.

Згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для проведення вакцинації населення від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 січня 2021 р. № 23, головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Міністерство. Бюджетні кошти спрямовуються, серед іншого, на оплату банківських послуг (закупівлю коштів в іноземній валюті).

За інформацією, оприлюдненою на Єдиному веб-порталі використання публічних коштів, 09.02.2021 Міністерством було перераховано АТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» понад 1,3 млрд грн на купівлю валюти для закупівлі вакцини проти гострої респіраторної хвороби COVID-19 згідно з Угодою від 25.01.2021 № 5 (<https://spending.gov.ua>).

Відповідно до частини п'ятої статті 6 Закону не може бути обмежено доступ до інформації, зокрема, про складання, розгляд і затвердження бюджетів, кошторисів розпорядників бюджетних коштів та плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів, а також їх виконання за розписами, бюджетними програмами та видатками, взяття розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів бюджетних зобов'язань або здійснення розпорядження бюджетними коштами у будь-який інший спосіб, планування, формування, здійснення та виконання закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти, у тому числі оборонних закупівель (крім випадків, якщо окрема інформація про закупівлі товарів, робіт і послуг становить державну таємницю відповідно до Закону України «Про державну таємницю»), володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови

отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

Таким чином, запитувана інформація стосується використання Міністерством бюджетних коштів і відповідно до частини п'ятої статті 6 Закону не може бути обмеженою в доступі.

У межах вказаних проваджень за ненадання та запитованої інформації стосовно заступника Міністра охорони здоров'я України Шаталової С.М. уповноваженою особою Секретаріату Уповноваженого складено два протоколи про адміністративні правопорушення за частиною другою статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, які направлено на розгляд до Печерського районного суду міста Києва. Водночас ініційовані процедури притягнення до адміністративної відповідальності (складені протоколи про адміністративні правопорушення) не мають наслідком поновлення права людини на інформацію.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених неправомірними діями Міністерства і недопущення їх у подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема повторно розглянути запити від 04.03.2021 та від 02.03.2021 відповідно до вимог Закону.

2. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене.

Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

**Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини**

Людмила ДЕНІСОВА